

דברי הכפר

גיליון מס. 2720 * י"ב באייר תשפ"ב * 13 במאי 2022

כפר הנשיא * עלון פנימי

עורכת: שושנה שרקי sachlav@outlook.com

על דא ועל הא / חעט: תמר וולפין

• יום העצמאות:

יום העצמאות, ולפניו יום הזיכרון, היו רצף של אירועים מרשימים ויפים. לא אכנס כאן לכל פרטי התכניות, אבל רק המספר הגדול כל כך של אנשים אשר לקחו חלק בהכנת שלושה הטכסים והחגיגה ביומיים האלה, הוא לבדו כבר נותן הרגשה של קהילה איכותית, אשר יודעת להפיק אירועי תרבות משמעותיים.

בטכס יום הזיכרון בבית העלמין, התרגשתי שוב, כפי שאני מתרגשת כל שנה, לא רק מהנוכחות של עשרות רבות של חברים, תושבים וילדים, אלא גם מקבוצת הפיקודים של ארנון שוורצמן ז"ל, אשר מתייצבת ליד קברו כל שנה. לא בדקתי, אבל אני מניחה שהם כבר כולם סבים לנכדים, וכשאתי מסתכלת עליהם אני מדמיינת את ארנון, שלולא נהרג לפני 44 שנים, אולי היה לו אותו החיוך שאני זוכרת, אבל בוודאי פחות שיער, ויותר אפור, קצת יותר קמטים על הפנים, ושבעה נכדים.

וכל שנה, השבוע הזה, אשר מתחיל ביום השואה, בטכס "לכל איש יש שם" בבית העלמין, ומסתיים ביום הזכרון, כל שנה, השבוע הזה קשה יותר ויותר. ושוב תודה לכל העושים במלאכה החשובה הזאת. בזכותכם, אני גאה בקיבוץ שלי.

• רפורמת בחינות הבגרות

הרפורמה בבחינות הבגרות איננה חדשה, ואיננה המצאה של שרת החינוך הנוכחית. כבר לפני כעשרים שנה הוציא, מי שהיה מנכ"ל משרד החינוך, ד"ר שמשון שושני, חוזר מנכ"ל, ובו הרעיונות של הרפורמה בבחינות הבגרות. הרעיון הבסיסי היה, לצמצם את מספר הבחינות החיצוניות, ולתת ציונים על עבודות חקר המתבצעות במסגרת בית הספר.

הרפורמה המוצעת עתה, לא מבהילה אותי כלל. אני לא חושבת שהמרת בחינות בעבודת חקר בינתחומית, היא זלזול במקצועות ההומניסטיים, שבעיניי הם מאד מאד חשובים.

אבל מה – הכל תלוי באופן הביצוע של הרפורמה הזאת. כתיבת עבודות חקר של תלמידים, דורשת יותר הנחיית מורים, מאשר הרצאה והכתבת עובדות בפני כיתה של 35 תלמידים. הליווי של המורה חייב להיות פרטני יותר, לאורך תקופה ארוכה. וכאן נעוץ כבר קושי אחד: הקושי שנקרא לו תגמול הולם. כיום, מורים אשר מכינים את תלמידיהם לבחינת בגרות

מקבלים גמול בגרות די מכובד. אם מבטלים את הבחינה, האם מתבטל הגמול? והלא הגמול עבור הנחיית תלמידים חייב להיות גבוה יותר מאשר גמול הכנה לבחינה.

עד כה, לא שמענו על משא ומתן עם ארגון המורים על האופן שבו יתוגמלו מורים על תוספת העבודה, ולא ברור בדיוק מהי התוספת הנדרשת. רן ארז, יו"ר ארגון המורים ללא ייתן לרפורמה לצאת לדרך בלי הסכם המבטיח את זכויות המורים. אחת הסיבות שחוזר מנכ"ל שמלפני 20 שנה לא יצא לפועל הייתה, שההערכה על תוספת התקציב הנדרש כדי לבצע אותה הייתה כמיליארד ₪, לפני 20 שנה. מי שחושב, שניתן להעביר רפורמה מקיפה כל כך, בכל תחום, במדינה דמוקרטית, מבלי לפצות את העובדים, ומבלי להקצות לכך תקציב, הוא תמים.

יתרה מכך, בימינו, כאשר טכנולוגיית המידע מאפשרת כל כך הרבה "העתק הדבק", צריכים להיות כללים יצירתיים וחכמים לאיכות העבודה. הכללים האלה חייבים לכלול נושאים חדשניים כל שנה, הם צריכים לכלול דרישות של הצגת העבודה והגנה עליה, כדי לשכנע את נותני הציון שהתלמיד אמנם, למד וחקר בכוחות עצמו.

הלוואי והתנאים האלה יתממשו, כי אז הרפורמה תהיה ראויה לעידן המודרני.

• מוזיאון יהדות הונגריה

בשיגרת החיים היום יומיים, אני לא מגיעה לכל מיני אתרים מעניינים פה באזור. רק כאשר מגיע אורח מחו"ל, אני יוצאת מהבית ומגלה מקומות ראויים במרחק 20 דקות נסיעה מהבית.

עם האורחים שהיו לנו השבוע, החנינו את המכונית בצפת, במגרש החנייה של ה"סראייה". קודם כל גיליתי שהחנייה שם נעשתה צפופה ועמוסה באופן מבהיל, וזה עוד לפני שהושלמה בנייתו של בניין בית משפט השלום אשר הולך ונבנה שם ליד כל המשרדים האחרים הממוקמים מסביב.

אחרי שעשינו את המסלול הרגלי אל קריית האמנים, אחרי שקנינו (האורחים קנו) מזכרות ומתנות בגלריה המקומית (בעקבות הקורונה, ומיעוט התיירים, המחירים בגלריה היו ממש מחירי מציאה), אחרי הסיבוב הזה, חזרנו לעבר המכונית. אבל לפני שנסענו משם, נכנסנו לבניין הסראייה. בקצה המרוחק של הבניין, מצויה שכיית חמדה אמיתית: המוזיאון למורשת היהדות הדוברת הונגרית. המבנה אינו גדול, אבל אצורים בו פריטים רבים כגון תשמישי קדושה, פריטי לבוש, כלי בית וכלי עבודה, סמלים של תנועות הנוער הציוניות, שפעלו בהונגריה (מצאתי תעודת חבר של תנועת הבונים), ועוד הרבה תעודות ומסמכים.

בין האישים המוזכרים במוזיאון מצויים תאודור הרצל, אשר נולד בהונגריה, והשפה הראשונה שדיבר בה הייתה הונגרית, וכמובן חנה סנש, שאת סיפור גבורתה מכירים כולנו. בחדר אחד מוקרן סרט על תולדות יהדות הונגריה, לפני מלחמת העולם השנייה, במהלך השואה ואחריה, בשפות שונות.

אני ממליצה מאד, לכל אחד, ובמיוחד לכל מי שיש לו שורשים ביהדות הזאת, לבקר במוזיאון.

שבת שלום

תמר וולפין

אורחים לקיץ מילים: שמר נעמי

אצלנו בחצר
בצל עצי הזית
באים בדרך כלל
המון אורחים לקיץ
לכל אחד מהם
שפה משלו
ודרך משלו
להגיד שלום.

ג'וניה מקניה תאמר לי ג'מבו
יאן מיוון קלימרה יאמר
צ'ין מסין יאמר ניכאומה
ויישאר עד מחר
גיל מברזיל יאמר בום דיא
קוקו ממרוקו יאמר אהלן
והברכה שהוא יביא לי
היא היפה מכולן.

בן מאיטליה אומר בונג'ורנו
בת מצרפת אומרת בונז'ור
קן מיפן אומר אוהיו
כשהוא בא לביקור
קיי מהוואי אומר אלוהה
טניה מברייטניה אומרת הלו
כל מי שבא אלינו הביתה
יש לו שלום משלו.

ועדת קליטה

אשנב לחיינו – העבודה היא חיינו

נורית אורן

הקיבוץ מושתת היה על העבודה והשותפות. כך כתב ב- 1950 החבר שלום נמלי ז"ל, שנפטר בדמי ימיו, אבל היה איש רוח וחזון:

"יש מקומות התיישבות יותר נוחים ממנסורה, אך כפי שאומרים בארץ מוצאי – זוהי כוס התה שלנו ונשתה אותה על הצד הטוב ביותר. הסלעים. אכן, קודם נסלק את הסלעים.... אחרי כן ניטע עצים – עצי תפוח ואגסים וגפנים.. ונזרע תירס ומספוא לבקר, נשתול תפוחי אדמה ונגדל בצל ועגבניות, יהיו לנו פרות וכבשים ופרדות, יהיה לנו חלב, בשביל ה"בימקום" (המנה הצמחונית) וגם דבש.. וכמובן נשקנו הסודי – המפעל. הרי לפניכם תוכנית החומש שלנו, כמה נפלאה ופשוטה היא נשמעת... אבל כמה ישיבות של ועדת משק, כמה ביקורי מומחים וכמה דם ויזע מפרידים בינינו לבין מימוש החלום..."

החלום של שלום מדהים, כי הוא התגשם במלואו. זה לא קרה ביום אחד ובאמת אחרי הרבה יזע ודמעות. את הכול ניסו החברים החרוצים והיצירתיים שלנו. ענפים קמו ונסגרו בגלל חוסר היתכנות כלכלית, ואחרים קמו תחתיהם. כך למשל יש להזכיר בגעגועים את מפעל הצעצועים "גמדא", את ה"ויליג" שהיה מתפרת בגדים מודפסים, את הצאן שהיה ענף כמעט ייחודי בישראל ופעל 50 שנה עד שנסגר בגלל שכנינו מדרום ועוד ענפים וענפונים רבים. את ההיסטוריה המפוארת של ענפי המשק אפשר לראות באלבום ה- 70 של הקיבוץ וכן לקרוא עליהם בספר "הבונים קיבוץ".

בראייה לאחר צריך לומר שפרט לתקופה קצרה, בה שגשג מפעל "הבונים" לברזים ומוצרי השקיה, לא הצטיין הקיבוץ שלנו בעשייה כלכלית ובהצלחה מסחררת.

סדרן העבודה היה הסמכות שקבעה מי יעבוד איפה ועל פיו יישק דבר. מי שחיפש שוויון בתחום העבודה, לא מצא אותו, למרות שעל כך הצהירו אבותינו. היו מי שעבדו 8 שעות ביום לפי הפרוטוקול, היו מי שעבדו 20 שעות, והיו מעטים שבעיקר שנו קפה. אי השוויון העיקרי היה, לטעמי, בעבודת החברות. אלו שובצו בדרך כלל בבתי הילדים, במטבח או במחסן הבגדים, אם רצו בכך או לא, ואם היו להן כישורים מתאימים או לא.

בקיבוץ המשותף לא קיבלנו משכורות. ערך העבודה היה ערך עליון. כולם עבדו וכולם קיבלו את אותו התקציב, בין אם היו מנהלים ובין אם היו פועלים פשוטים, בין אם עבדו בקיבוץ ובין אם הביאו תלושי שכר חיצוניים.

החינוך לעבודה החל בכיתה א', שם למדנו לשטוף כלים, לכבס, לגהץ, לעבוד בגן הירק ולהאכיל את החיות במשק הילדים. לילדי ביה"ס התיכון היה יום עבודה בשבוע, וחברות הנוער למדו חצי יום ועבדו חצי יום. המתנדבים שלנו נקראו "אורחים עובדים".

בשבתות היתה תורנות חובה, שנקראה אצלנו "מסירת שבת". התורניות היו בחדר האוכל, בבתי הילדים ובענפי חיות המשק. כל אחד, זקן/ה, צעיר/ה ונער/ה, לפי תור קיבל פתק בתא הדואר בנוסח: "את/ה בתורנות חדר אוכל ביום.. בשעה..".

בנוסף לעבודה הקבועה היו גיוסי חובה בקטיף הפירות במטע, בעישוב שדות הכותנה ובמשלוחי עופות בלול.

החובה לעבוד הוטבעה בנו כל כך חזק שאם כבר קיבלת יום חופש, היה לא נעים להסתובב סתם כך באמצע היום, שמא יחשבו שאתה בטלן.

היו ימים. ומה יש לנו היום?

היום יש לקיבוץ ענפים משותפים המפרנסים את הקהילה. את המפעל מכרנו והחקלאות היא מקור ההכנסה העיקרי: אבוקדו, אגסים, פרדס ועופות לפיטום. כמו כן יש לנו מפעל הידרואלקטרי בירדן "מצד עתרת", שבשנים ברוכות גשם מראה רווחים יפים. כל העובדים בענפי המשק, חברים או שכירים, מקבלים משכורות. מנהל הקהילה וצוותו עדיין עסוקים תמיד במציאת פרויקטים ומקורות הכנסה נוספים.

מעבר לכך, כל משפחה אחראית על הכנסותיה והחברים מוצאים פרנסה בקיבוץ, בסביבה או בעבודה מהבית. גם היום כל אחד יודע, שבשביל כבוד צריך לעבוד, כי אם אין עבודה - אין קמח ואין תורה.

טומי עמית החצרן הבלתי נלאה

על הדרך / הפינה של דודו

77 שנים לניצחון על הנאצים

1. ברוב מדינות העולם נהוג לציין את הניצחון ב-8 במאי. ברוסיה ובמדינות ברית המועצות לשעבר מציינים את היום מחר. במדינת ישראל הלכו עם היהודים שעלו מבריה"מ לשעבר בציון היום. אבל בגלל הפלישה הרוסית לאוקראינה אני מעדיף להצטרף לרוב מדינות המערב ולציין את הניצחון על הנאצים היום ולא מחר. אם לא אכפת לכם.
2. כאשר האנושות עברה מהמאה ה-19 אל המאה ה-20 היא עשתה זאת בהתפרצות עזה של תקוות גדולות ליצירת קידמה חדשה. ממש כמו שרוברט מוסיל מתאר זאת בסיפרו "האיש בלא תכונות":
..."על פני השטחיות החלקה כשמן של המאה ה-19, ניעורה פתאום איזו קדחת והצמיחה כנפיים. איש לא ידע בדיוק מה עומד להתרחש, איש לא יכול היה לומר אם תהיה זו אמנות חדשה, מוסר חדש או, אולי, שידוד- מערכות חברתי. לכן, כל אדם אמר מה שהיה נוח לו לומר. ואולם, בכל מקום ומקום קמו בני אדם וביקשו להיאבק בישן. ובכל מקרה נמצא האיש המתאים לאותו עניין. והחשוב מכל: גברים ונשים בעלי חדוות יוזמה מעשית נועדו ועשו יד אחת עם בעלי חדוות יוזמה רוחנית..."
3. תנו לאנושות רק עוד 17 שנה ואחר כך עוד 39 שנה מתחילת המאה העשרים, כדי שהשפע המדהים הזה של תקוות והשתוקקות ותשוקות ליצירה אנושית, יוחלפו בזריזות ובלא פחות חדווה בהרג, רצח, טבח ושריפה של בני אדם. מיליונים רבים של בני אדם. טובים ורעים, מעורבים ובלתי מעורבים, יירצחו, ייטבחו ויישחטו. 6 מיליון מתוך המון המיליונים יהיו בני העם היהודי.
4. לאחרונה נדמה, אחרי 77 שנים של התרחקות מהטבח הגדול במלחמת העולם השנייה, שבני ובנות המין האנושי שכחו ומתחילים להתגעגע לאיזו שפיכות דמים בריאה. והנה ראו איך כבר הימין מתחזק בהרבה מדינות. וגם אצלנו פתאום זאת לא רק מרי לה פן הפשיסטית שיש לה כל כך הרבה מצביעים ותומכים במדינת ישראל, ממש כמו לדונלד טראמפ קשישא.
5. אולי שוב באה שעתו של לויטננט קולונל ביל קילגור מ'אפוקליפסה עכשיו'. שעת הוולקיריות. שעת הנפלם: "אני אוהב את ריח הנפלם בבוקר. אתה יודע, פעם הפצצנו גבעה במשך 12 שעות. כשהכול נגמר, עליתי למעלה. לא מצאנו אף אחד מהם. אפילו לא גופה צהובה מסריחה אחת. הריח, אתה מכיר את הריח של הנפט, כל הגבעה. מריח כמו... ניצחון."

6. כשאתה רואה את כל ההשתוקקות הגדולה הזאת לעוצמה ולכוח אתה מבין שאין לאן לברוח, לא משנה לאן תלך, המין האנושי שוב הולך להבין את המציאות בכוח. ומה שלא ילך בכוח, ילך בעוד יותר כוח.

7. אני מבקש לתת את זכות המילה האחרונה בעניין לפילוסוף הצרפתי אלבר קאמי. להלן קטע מהרצאה שנשא באוניברסיטת קולומביה בשנת 1946 :
 "...עתה כשהיטלר נעלם, אנו יודעים כמה דברים בוודאות: ראשית שבית-הסוהר שהרה את ההיטלריזם לא חוסל - הוא מצוי בכל אחד ואחד מאתנו. כל מי שמדבר על הקיום האנושי במושגים של כוח, יעילות ו'יעוד היסטורי' מפיץ את המגיפה. הוא למעשה רוצח בכוח או בפועל, משום שאם בעיית האדם מתדרדרת לאיזשהו 'יעוד היסטורי', למעשה אין הוא עוד אלא חומר (אובייקט) בידי ההיסטוריה וכל אחד יכול לעשות בו כרצונו. דבר נוסף שלמדנו הוא שאין אנו יכולים לקבל שום השקפה אופטימיסטית בקשר לקיום האנושי, שום happy ending". אבל אם לדעתנו אופטימיות משמעה טיפשות, אנו יודעים גם שפסיביות בקשר ליכולת הפעולה, לאי-התערבות האדם במעשי עוול המתרחשים בקרב בני אדם אחרים, היא פחדנות. אנו מתנגדים לטרור, לאלימות מפני שהם מכריחים אותנו לבחור בין לרצוח או להירצח. האלימות איננה מאפשרת שום קומוניקציה אמיתית בין בני-אדם, ומשום כך אנו מתנגדים לכל אידיאולוגיה שמתיימרת לתפיסה כוללת על כל חיי האדם".

אני אוהב את ריח הנפלים בבוקר... הריח, אתה מכיר את הריח של הנפט, כל הגבעה. מריח כמו... ניצחון".

לכל יום זיכרון יש מוצאי יום הזיכרון

1. את השיר "צוואה" כתבתי במלחמת לבנון הראשונה, בזמן ששהינו באזור העיר צור, בדרך לקרבות בצידון ואחר כך בביירות. נדמה לי שמותר להניח שכל לוחם כתב אי פעם בחייו איזשהו שיר שניתן לפרש כסוג של צוואה, אז הנה גם אני.

2. כהרגלן חלפו להן הרבה השנים ומה לעשות עודני חי, אולי למורת רוחם של כמה אנשים. אבל השיר הזה חוזר אלי בכל יום זיכרון כתמרור אזהרה. כעובדה שרירה וקיימת לכך שאני אינני מוכן בשום אופן לצוות את חיי במותי לאף אחד. טוב שכך.

3. צוואה

כְּאֶשֶׁר אֲמוֹת בֵּין
קִירוֹת נוֹפְלִים שֶׁל סֶמֶטָה
אוּ בִקְרֵב בְּשָׂדֶה הַפְתּוּחַ
וְאוֹלִי בְּלֶהֱט הַמָּטָה הַמְתֵּה־פֶּכֶת.
כְּשֶׁאֲמוֹת אֲנִי מוֹדִיעַ לְכָל חַי-
אֲנִי מְצִוֶּה לָכֶם אֶת מוֹתִי
וְלֹא אֶת חַיִּי.

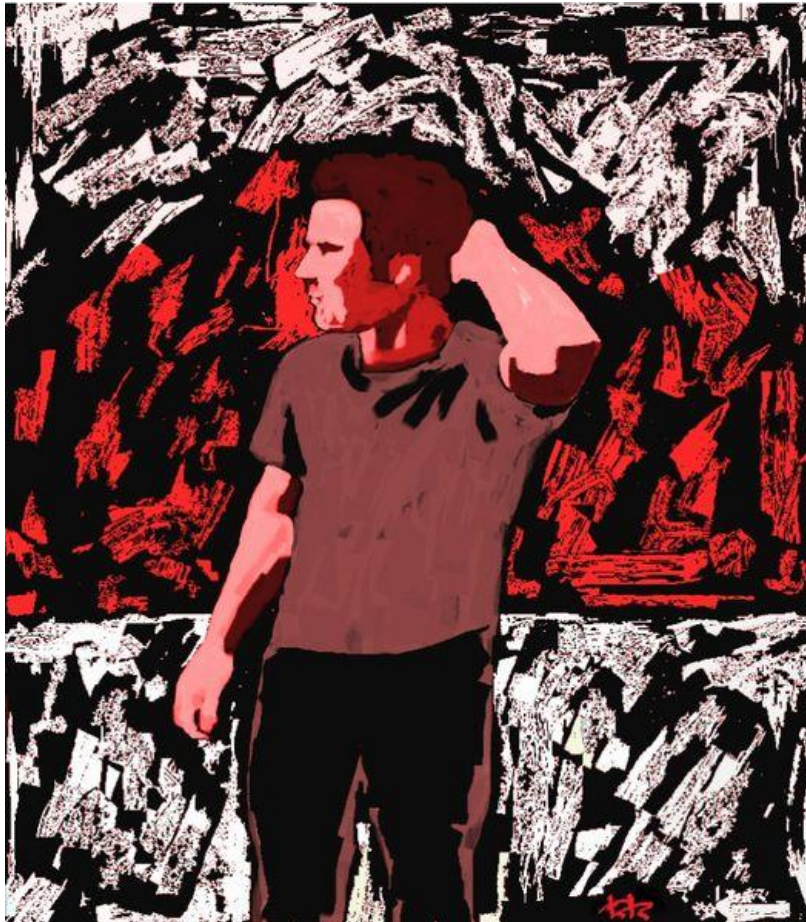
חַיִּי הֵם שְׁלִי וְלֹא שְׁלָכֶם
וְאִם אֲנִי אֵינִי חַי אֶת חַיִּי,
אִישׁ לֹא יִחְיֶה אוֹתָם בְּמִקְוָמִי.
לִכֵּן אֲצִוֶּה לָכֶם רַק אֶת מוֹתִי
מוֹתִי וְלֹא אֶת חַיִּי.

תִּרְאוּ, אֵין בִּי שׁוֹם חֲרָטָה
עַל חַיִּי, עַל מוֹתִי הַקָּשָׁה
אוֹלִי דוֹקָא כֵּן, הִיָּה בְּאֶמֶת
קָשָׁה לְהַבִּין שְׁאֶחָד הַמּוֹת
וְרַבּוֹת וּמִסְתוּרִיּוֹת
הַדְּרָכִים לְהַגִּיעַ.

וְעוֹד מְשֻׁהוּ-
אֲנִי מִפִּיר הַיֵּטֵב אֶת נְטִי־תְכֶם
לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בָּנוּ בְּלִי לִכְבֹּד
אֶת זְכוֹיֹת הַיּוֹצְרִים.
פְּתָאם אֲמַצָּא עֲצָמִי
מִנְצָח בְּאִיזוֹ חוֹבֶרֶת, אֶהְיֶה
קוֹרֵס מְזֻרָז לְאֶמְהוֹת שְׁכוֹלוֹת.
אֵל תִּשְׁלֹו אֶת עֲצָמְכֶם, אִפּוֹא,
שִׁירִשְׁתֶּם אֶת חַיִּי, כִּי
בְּמוֹתִי תִמָּצְאוּ רַק אֶת מוֹתִי
מוֹתִי וְלֹא חַיִּי.

כְּמוֹ בְּמַחְזֹר טֹבַע פְּלִאי
 יִזְרְמוּ לָהֶם חַיִּי לַעֲרֹמַת
 מַעֲשֵׂי הַמֵּתִים בִּקְרֵב עַל הַחַיִּים
 שְׂצוּ אֶת חַיֵּיהֶם לְמוֹת
 וְרַק אֶת מוֹתָם הוֹתִירוּ לְנִשְׁאָרִים.

לִכֵּן זָכְרוּ
 בְּמוֹתֵי צוּיִתִּי לָכֶם רַק
 אֶת עֲבֹדַת מוֹתִי—
 אֶהְבֹּת שְׂאֵהֲבִתִּי,
 כְּשִׁלּוֹנוֹת שְׂכַשְׁלִיתִי,
 שִׁירִים שְׂשֻׁרִתִּי,
 סוּד קֶסֶם חַיִּי בְּמוֹתִי
 שׁוּב לֹא יִהְיֶה לָכֶם
 לַעֲוֹלָם.

פינת הקריקטורה השבועית: מרפסת מול מרפסת...

13.5 ליבי ויינטראוב

יהב אורן

14.5 אבי מתתיהו

ינר קורנבליט

גאיה יובל

מיקה כרמי

15.5 ענת נאה

רז אלאני

16.5 הדס ויסבקר

שי פלד

יהב כהן

שליו דיין

17.5 יורם עומר

יסמין מלינה

מריה סגל

עומר לוי

18.5 מקס מדר

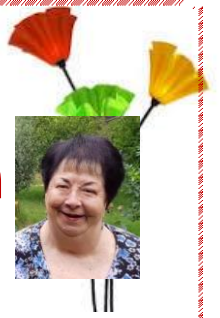
פם פינק

יהל שמואל

יהלי ברק דר"י

19.5 נורית אורן

משולחן העורכת / שושנה שרקי

יש לנו ארץ נפלאה ונהדרת

